

Баніт, О. (2024). Виклики і перспективи корпоративної освіти і навчання викладачів у ЗВО. Інноваційна професійна освіта. – Спецвипуск 7(20). Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів: матеріали VI Всеукраїнського науково-практичного семінару / [за ред. В.О. Радкевич; М.А. Пригодія]. – Київ: ІПО НАПН України, 2024. – 404 с. С 255-259.

ISSN 2786-619X

ISBN 978-617-8167-20-2

<https://doi.org/10.32835/2786-619-X/2024/7.20>

<https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/issue/archive>

УДК 37: 347.378.018.

Ольга Баніт,

доктор педагогічних наук, старший дослідник,
головний науковий співробітник відділу андрагогіки
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України

ORCID <http://orcid.org/0000-0001-9002-6439>

e-mail: olgabanit@ukr.net

ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ КОРПОРАТИВНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ВИКЛАДАЧІВ У ЗВО

Анотація. Корпоративна освіта є нині популярним трендом, що охоплює сукупність професійних заходів, спрямованих на розвиток співробітників через навчання. Така форма надання освітніх послуг з'явилася в корпораціях. Нині вона поширюється у закладах вищої освіти. Автор аналізує сучасні виклики і перспективи розвитку корпоративної освіти і навчання викладачів ЗВО.

Ключові слова: корпоративна освіта, заклади вищої освіти, викладачі, навчальні центри.

HALLENGES AND PROSPECTS FOR CORPORATE EDUCATION AND TEACHER TRAINING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Olga Banit,

Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher,
Chief Researcher of the Department of Andragogy
of the Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical and Adult Education
of the NAES of Ukraine

Abstract. Corporate education is currently a popular trend that encompasses a set of professional activities aimed at employee development through training. This form of providing educational services appeared in corporations. It is now spreading in higher education institutions. The author analyzes the current challenges and prospects for the development of corporate education and training of higher education teachers.

Keywords: corporate education, higher education institutions, teachers, training centers.

Корпоративна освіта є нині популярним трендом, що охоплює сукупність професійних заходів, спрямованих на розвиток співробітників через навчання. Це широке поняття передбачає різні форми: від регулярних занять, що проводяться корпоративними співробітниками, до неформального навчання (тобто такого, що не веде до отримання офіційного диплома) і проводиться закладами чи установами, які не є державними закладами освіти.

Найпростішою формою корпоративної освіти є навчання всередині організації. Його називають внутрішньофірмовим навчанням, яке дуже швидко стало одним із головних елементів корпоративної культури, і спрямоване воно на підготовку працівника до роботи на певній посаді. Більш формалізовані форми навчання працівників включають навчання, що проводиться спеціалізованими закладами чи установами, які видають відповідні сертифікати або організаціями, що реалізують програми безперервної освіти.

Аналіз наукових джерел показує, що така форма надання освітніх послуг з'явилася в корпораціях, які були незадоволені рівнем підготовки найманих працівників, і почали навчати, довчати чи перевчати їх самостійно. (С. Бабушко, І. Литовченко, Г. Носуліч, Ю. Москаль, Н. Пазюра та ін.). Наразі зацікавленість корпорацій навчанням зростає не лише у сфері професійної підготовки своїх працівників, а й у широкому розумінні освіти. Корпорації реалізують освітні проекти в глобальному масштабі. При підготовці освітніх програм вони не обмежуються власними структурами (включаючи філії в інших країнах), а ініціюють і реалізують проекти, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності на рівні науки, вищої школи, середньої (і навіть початкової) школи (Баніт, 2018, с. 127, с. 219-223).

Відтак актуальним постає питання сучасних викликів і перспектив розвитку корпоративної освіти і навчання викладачів у системі закладів вищої освіти. Тому що в межах корпоративного навчання можна формувати й розвивати професійні компетентності закладів освіти, а заклади освіти – особливо заклади вищої освіти – не можуть дозволити собі формувати вузькоспеціалізовані компетентності для якоїсь конкретної корпорації

Це змусило університети замислитися над двома питаннями:

- 1) як поліпшити підготовку здобувачів, щоб вони відповідали вимогам ринку праці;
- 2) як підготувати викладачів, щоб вони могли готувати таких здобувачів.

З метою комплексного вирішення цих та низки інших питань заклади вищої світи почали змінювати свої стратегії. Якщо у минулому столітті заклади вищої світи (тоді це переважно інститути) були традиційними осередками отримання знань та кваліфікацій і вони фінансувалися з державного бюджету, то нині, у зв'язку з обмеженням цього фінансування вони розгорнули активність в отриманні коштів з інших джерел;

- запроваджуючи платні форми навчання (на популярні спеціальності, на заочне навчання, на аспірантуру та докторантуру) та ін.;
- залучаючи державні та міжнародні гранти;
- отримуючи замовлення від промисловості;
- створюючи альянси з корпораціями тощо.

Ця діяльність призвела до змін у функціонуванні закладів вищої світи, які почали набувати рис корпорацій, Тобто надавати послуги – точніше кажучи – продавати послуги – освітні. Для ефективної діяльності в цьому напрямі потрібні фахівці відповідного рівня – тобто викладачі, спроможні надавати такі освітні послуги, які б забезпечували як їхню особистісну конкурентоздатність, так і конкурентоздатність закладу освіти, в якому вони працюють. Заклади вищої світи зацікавлені в таких фахівцях і найкращим шляхом бачать для себе підготовку таких фахівців у межах самого закладу.

Таким чином в закладах вищої світи почали створюватися навчальні центри, які зараз називаються по різному. Наприклад, в українських педагогічних університетах, зокрема, це:

- освітньо-науковий центр ХАБ NOTBOX Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Офіційний сайт, 2024);

- Сковорода-хаб Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (Офіційний сайт, 2024);

- науково-виробничий центр доуніверситетської освіти та освіти дорослих Житомирського державного університету імені Івана Франка (Офіційний сайт, 2024);

- відділ моніторингу якості підготовки фахівців та підвищення їхньої кваліфікації Кам'янець-подільського національного університету імені Івана Огієнка (Офіційний сайт, 2024);

- центр розвитку кадрового потенціалу Сумського державного університету (Офіційний сайт, 2024).

Однак всі вони мають одне завдання: планування, організація та проведення освітніх програм і проектів з метою розвитку своїх співробітників. І водночас надання освітніх послуг іншим категоріям

фахівців, насамперед – учителям.

Поки що навчання в цих центрах традиційно називається підвищенням кваліфікації. Натомість, виходячи з мети і результату цього навчання – підготовка працівників для ефективного виконання професійних завдань – це власне і називається корпоративною освітою. Корпоративна освіта відноситься до процесу організаційного навчання, оскільки працівники постійно вдосконалюють свої компетентності для досягнення своїх цілей через реалізацію колективних прагнень і колективного навчання. Зараз це чітко прослідковується в педагогічних університетах. Якщо раніше педагогічні університети займалися лише підготовкою студентів – майбутніх учителів, а підвищенням кваліфікації займалися окремі структури – спеціальні інститути підвищення кваліфікації вчителів, які досі продовжують цю діяльність. То нині майже всі педагогічні університети пропонують програми для підвищення кваліфікації своїх викладачів і також пропонують програми для підвищення кваліфікації вчителів, водночас додатково пропонують освітні послуги іншим категоріям дорослих.

З огляду на це науковці вважають, що в перспективі ці центри будуть переростати в так звані «Академічні корпорації» – це організації безперервного навчання, що об'єднують викладачів, студентів і випускників закладів вищої освіти. Їхня мета полягає в тому, щоб об'єднати спільноту фахівців, які навчаються в певному академічному центрі, поділяють спільний світогляд і мають однакові професійні цілі і завдання. Серед ЗВО України вже є приклади подібних альянсів (Альянс, 2023).

Однак таке перенесення корпоративної культури в університети деякими дослідниками сприймається як загроза традиційній культурі академічної спільноти, а корпоратизація університетів, на їхню думку, веде до академічного капіталізму, що є загрозою вищій освіті загалом (Klich, 2015). Це має спонукати як теоретиків, так і практиків роздумів:

- про якість підготовки здобувачів;
- про корпоративне навчання викладачів;
- про конкурентну позицію університетів в освітньому просторі загалом.

На нашу думку, все залежить від стратегії самих університетів і від їх стратегії, від того, як вони сприймають корпоративну освіту: як загрозу, як конкуренцію чи як партнерство. То ж перспективою подальших досліджень є аналіз практичної діяльності закладів вищої освіти з налагодження партнерства на різних рівнях і в різних комбінаціях.

Список посилань.

- Альянс українських університетів: співпраця заради України. (2023). Офіційний сайт Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <https://knu.ua/news/12841>
- Баніт, О.В. (2018). Системи професійного розвитку менеджерів у транснаціональних корпораціях: досвід Німеччини і Польщі: монографія. Київ: ДКС-Центр, 414 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713172/2/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf
- Відділ моніторингу якості підготовки фахівців та підвищення їхньої кваліфікації. (2024). Офіційний сайт Кам'янець-подільського національного університету імені Івана Огієнка. URL: <https://monitoring.kpnu.edu.ua/>
- Науково-виробничий центр доуніверситетської освіти та освіти дорослих. (2024). Офіційний сайт Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: <https://zu.edu.ua/dovuz.html>
- Освітньо-науковий центр ХАБ NOTBOX. (2024). Офіційний сайт Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. URL: <https://notbox.vspu.edu.ua/>
- Сковорода-хаб. (2024). Офіційний сайт Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. URL: <http://hnpu.edu.ua/uk/news/osvitniy-hab-hnpu-vidkryvaye-dveri>
- Центр розвитку кадрового потенціалу. (2024). Офіційний сайт Сумського державного університету. URL: <https://crkp.sumdu.edu.ua/uk/>
- Klich, J. (2015). Korporacje jako konkurenci uniwersytetów na rynku usług edukacyjnych. Edukacja Ekonomistów i Menedżerów, 2(36), 13–27.